

УДК 378.22:316.2

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.1/27.203431>**Олена ГАРМАШ,***orcid.org/0000-0002-0227-9274**аспірантка кафедри педагогіки і методики технологічної та професійної освіти
Донбаського державного педагогічного університету**(Слов'янськ, Донецька область, Україна) helna1787@gmail.com*

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ТЬЮТОРСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Стаття присвячена проблемі моделювання педагогічних умов формування тьюторської компетентності майбутніх учителів іноземних мов. Автором підкреслено, що сьогодні перед закладами вищої освіти стоїть важливе концептуальне питання підготовки сучасного вчителя для Нової української школи, який здатний здійснювати тьюторський супровід індивідуальних освітніх траєкторій учнів, установлювати суб'єкт-суб'єктні взаємини, підтримувати пізнавальний інтерес, допомагати в пошуку ресурсів, що повноцінно реалізують освітні запити дітей.

У статті проаналізовано поняття «педагогічні умови». Запропоновано в основу побудови ефективних педагогічних умов формування тьюторської компетентності майбутніх учителів іноземних мов покласти ідею циклової моделі «навчання через досвід», що розроблена Д. Колбом.

Зазначено, що перша педагогічна умова передбачає створення в закладі вищої освіти такого освітнього середовища, яке забезпечує високий рівень професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов до набуття ними тьюторської компетентності через отримання особистісного досвіду навчання за тьюторською моделлю, що стимулювало б до вмотивованості й відповідальності за власну освіту, прийняття цінностей свободи освіти та постійної рефлексії своєї діяльності.

Реалізація другої педагогічної умови вимагає доповнення окремих тем навчальних дисциплін професійного циклу й інших освітніх компонентів тьюторською тематикою, а також введення елективного спецкурсу, що сприятиме формуванню тьюторської компетентності майбутніх учителів іноземних мов.

З третьою педагогічною умовою пов'язано застосування інтерактивних технологій навчання в процесі формування тьюторської компетентності майбутніх учителів іноземних мов. Підкреслено, що інтерактивні технології є ефективним засобом удосконалення професійної підготовки вчителів і сприяють індивідуалізації, диференціації, варіативності навчання, а також організують активну взаємодію між усіма учасниками. Обґрунтовано застосування таких інтерактивних технологій: мозковий штурм, круглий стіл, ділова гра, інтерв'ю, кейс-метод, метод проєктів, тренінги.

Ключові слова: тьюторська компетентність, учитель іноземних мов, педагогічні умови, тьюторський супровід, інтерактивні технології навчання.

Olena HARMASH,*orcid.org/0000-0002-0227-9274**Postgraduate Student of the Department of Pedagogy and Methodology
of Technological and Professional Education**Donbas State Pedagogical University**(Slovyansk, Donetsk region, Ukraine) helna1787@gmail.com*

PEDAGOGICAL CONDITIONS OF FORMING THE FUTURE FOREIGN LANGUAGE TEACHERS' TUTOR COMPETENCE

The article is devoted to the problem of modeling the pedagogical conditions for forming the future foreign language teachers' tutor competence. The author emphasizes that today higher education institutions face important conceptual issues of training a modern teacher for the New Ukrainian school, who is able to provide the tutor support for individual educational trajectories of the students, to establish subject-subject relations, to maintain the cognitive interest, to help in the finding resources, that fully implement the educational needs of children.

It is analyzed the concepts of pedagogical conditions in the article. It is proposed to use the idea of a cyclic model «learning through experience», which was developed by D. Kolb, as the basis for building the effective pedagogical conditions for forming the future foreign language teachers' tutor competence.

It is pointed out that the first pedagogical condition implies the creation of the educational environment in a higher education institution that provides a high level of professional training for the future teachers for foreign languages to acquire tutor competence through obtaining personal experience of teaching according to the tutor model, which would stimulate motivation and responsibility for their own education, acceptance of the values of freedom in the education and constant the reflection of their activities.

The implementation of the second pedagogical condition requires the addition of separate courses of the professional cycle and other educational components of the tutor's subjects, as well as the implementation of special course, which will contribute to the forming the future foreign language teachers' tutor competence.

The implementation of the third pedagogical condition involves the use of the interactive learning technologies in the process of forming the future foreign language teachers' tutor competence. It is emphasized that interactive technologies are an effective means of improving professional training of the teachers and contribute to the individualization, differentiation, and variability of training, as well as organize active interaction between all participants.

Key words: tutor competence, teacher for foreign languages, pedagogical conditions, tutor support, interactive technologies of learning.

Постановка проблеми. Сучасне життя, яке характеризується наближенням системи освіти України до європейського простору вищої освіти, відкритістю кордонів, що дає змогу бути академічно та професійно мобільним, вимагає від закладів вищої освіти системного перегляду концептуальних підходів до професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов. Відповідно до очікувань суспільства, учитель Нової української школи повинен бути здатним до встановлення та підтримки суб'єкт-суб'єктних відносин з учнями, формувати їхню навчально-стратегічну компетентність, готувати до реалізації принципу «long life learning» у майбутній освітній і професійній діяльності та супроводжувати індивідуальну освітню траєкторію з метою глибшого розвитку природних задатків і підтримки пізнавальних інтересів кожної дитини. Для реалізації цього завдання постає нагальною потреба в розробленні ефективних педагогічних умов формування тьюторської компетентності майбутніх учителів іноземних мов (далі – учителі ІМ).

Аналіз досліджень. Проблему тьюторства висвітлювали під різним кутом у наукових доробках А. Бойко, С. Ветрова, Л. Бахмач, Н. Дем'яненко, М. Іващенко, Н. Меркулова, С. Сисоева, І. Семененко, К. Осадча та ін. До проблеми розроблення педагогічних умов формування готовності майбутніх педагогів до тьюторської діяльності зверталися С. Єфіменко, А. Сучану, В. Цилицький. Аналіз зазначених наукових праць дав нам можливість установити, що, по-перше, тема тьюторства є досить новим та актуальним напрямом наукових досліджень у галузі освіти, по-друге, сьогодні майже відсутні дослідження, у яких би було змодельовано педагогічні умови формування тьюторської компетентності майбутніх учителів загалом і вчителів іноземних мов конкретно, що дає нам підґрунтя для здійснення власних наукових розвідок.

Мета статті – визначити й обґрунтувати педагогічні умови, що впливають на формування тьюторської компетентності майбутніх учителів ІМ у процесі їхньої професійної підготовки.

Виклад основного матеріалу. Під педагогічними умовами формування тьюторської компетентності майбутніх учителів ІМ будемо розуміти спеціально організовані в освітньому процесі закладу вищої освіти обставини, які забезпечують вплив на формування й розвиток у здобувачів усіх компонентів тьюторської компетентності (мотиваційно-ціннісного, когнітивного, діяльнісного, рефлексивного).

Під час проєктування педагогічних умов формування тьюторської компетентності ми врахували той факт, що майбутні вчителі ІМ українських закладів вищої освіти в освітній діяльності не мали досвіду навчання за тьюторською моделлю, яка характерна для європейської та американської освітніх систем, а отже, у них відсутній досвід «переживання» ролі тьюторанта. Це ускладнює набуття тьюторської компетентності, оскільки майбутній учитель-тьютор не може розуміти тих процесів, що відбуваються з його підопічним, як і те, який вплив здійснюють його дії. Зважаючи на це, ми звернулися до циклової моделі «навчання через досвід» за Д. Колбом. Відповідно до наукової концепції автора, навчання складається з чотирьох циклів: 1) набуття досвіду в спеціально створеному середовищі або через актуалізацію власного життєвого досвіду; 2) рефлексія досвіду; 3) теоретизація досвіду з метою його наукового обґрунтування; 4) практичне застосування досвіду (A. Colb, D. Colb, 2018). Цей процес є безперервним.

Екстраполюючи цю ідею на роботу, майбутній учитель ІМ повинен пройти шлях у спеціально організованому освітньому середовищі закладу вищої освіти як тьюторанта для набуття особистісного досвіду, діяльність якого постійно супроводжується рефлексією, набути теоретичних знань про тьюторство та особливості тьюторської діяльності з метою співвіднесення власного досвіду як тьюторанта із системою наукових знань і спробувати себе вчителем-тьютором спочатку під час практичних занять, педагогічної практики, потім реалізуючись у професійній діяльності.

Обґрунтуємо першу педагогічну умову – створення в закладі вищої освіти стимулювального освітнього середовища, сприятливого формуванню тьюторської компетентності майбутніх

учителів ІМ. Зазначена педагогічна умова передбачає створення в закладі вищої освіти такого освітнього середовища, яке забезпечує високий рівень професійної підготовки майбутніх учителів ІМ до набуття ними тьюторської компетентності через отримання особистісного досвіду навчання за тьюторською моделлю, що стимулювало б до самостійності, саморозвитку, пізнавальної активності, позитивної мотивації до діяльності, прийняття професійних цінностей як особистісних, а також здатності до рефлексії.

Здійснивши аналіз праць (М. Братко, В. Новіков, Т. Носова, С. Омельченко, С. Тітова та ін.), присвячених дослідженню проблеми побудови «освітнього середовища закладу освіти», ми зробили такі висновки: по-перше, освітнє середовище є інтегральним явищем, що складається з матеріальних і нематеріальних ресурсів і здійснює систематичний чітко спланований вплив на особистість майбутнього фахівця, сприяючи розвитку його талантів, особистісних і професійних якостей; по-друге, освітнє середовище має відігравати стимулювальну функцію, тобто надавати певний досвід діяльності, який би мотивував здобувача до особистісного саморозвитку на цьому шляху.

Реалізація першої педагогічної умови передбачала тьюторський супровід індивідуальної освітньої траєкторії майбутніх учителів ІМ у процесі їхньої професійної підготовки. Завдання викладача в позиції «тьютора» – створення в закладі освіти надлишкового освітнього середовища, у якому, рухаючись, здобувач постійно повинен здійснювати вибір прийнятних для себе форм, методів, засобів, а тьютор, у свою чергу, координує дії та займається стратегічним плануванням, що дає змогу розгорнути ресурсну карту підопічного або змінити її траєкторію, установивши інші міжпредметні зв'язки (Бойко, Дем'яненко, 2018).

Задля глибокого розуміння механізмів здійснення тьюторського супроводу, звернемося до ресурсної схеми загальної тьюторської дії, яка відображає потенційні можливості як ресурсне розширення, що спрямовано на розвиток пізнавального інтересу та формування культури самоосвіти здобувачів.

Соціальний вектор тьюторської дії пов'язаний з інфраструктурою різних освітніх установ і надає здобувачу інформацію про різні спецкурси, тренінги, семінари, конференції, де він може чогось навчитися в ході реалізації своєї освітньої програми. *Культурно-предметний вектор* реалізується через фіксування руху здобувача у відповідній предметній галузі та знаходження

можливостей для встановлення міжпредметних зв'язків, так розширюючи культурне поле тьютора. *Антропологічний вектор* тьюторської дії дає змогу встановити, які вимоги в процесі реалізації освітньої програми пред'являються до здобувача, які риси він має, які якості відсутні та що потрібно зробити для їх набуття (Ковалева, Кобыща, 2012: 88–91).

На думку Л. Семеновської, результатом тьюторського супроводу може бути поява нових форм поведінки здобувача, здійснення нового вибору, обговорення нових можливостей, відмова від стереотипів тощо. До можливих продуктів тьюторської діяльності авторка зараховує портфоліо, есе, індивідуальні навчальні програми, індивідуальні дослідницькі проекти, тьюторський щоденник (Семеновська, 2014: 124).

Зауважимо, що впровадження повноцінної тьюторської моделі навчання з метою набуття здобувачами досвіду як тьютора, яка б реалізувалася під час всього циклу підготовки бакалаврів у закладі вищої освіти, вимагає значних ресурсів, тому ми встановили певні обмеження, у рамках яких буде здійснено формувальний етап експерименту. Під час навчання здобувачів на другому курсі буде здійснено діагностику та супровід їхнього професійного інтересу протягом навчального року; під час навчання здобувачів на третьому курсі буде здійснено тьюторський супровід самостійної роботи здобувачів у межах навчальних дисциплін «Методика навчання іноземних мов і культур», «Методика виховної роботи», «Практика усного та писемного мовлення». Діяльність здобувачів у межах тьюторського супроводу була спрямована на постійну рефлексію їхнього досвіду. Реалізація цієї педагогічної умови забезпечувала мотиваційно-ціннісний і рефлексивний компонент тьюторської компетентності.

З першою педагогічною умовою ефективного формування тьюторської компетентності майбутніх учителів ІМ безпосередньо пов'язана визначена нами друга педагогічна умова – *відображення в змісті освітніх компонентів (навчальних дисциплін, курсових робіт, педагогічних практик) циклу професійної підготовки учителів ІМ спеціфіки тьюторської роботи й уведення елективного спецкурсу «Особливості тьюторської діяльності сучасного вчителя в закладах освіти».*

З метою вдосконалення й оновлення змісту професійної підготовки майбутніх учителів ІМ, відповідно до вимог держави та суспільства, до вчителя, який буде реалізовувати концептуальні положення Нової української школи, нами визначено низку освітніх компонентів, сукупність

програмових результатів яких може відображати досягнутий рівень когнітивного компонента тьюторської компетентності. Вирішення цього завдання ми вбачаємо в додаванні окремих тем, творчих, науково-дослідних завдань до змісту навчальних дисциплін «Педагогіка», «Психологія», «Лінгвокраїнознавство», «Педагогіка канікул», «Методика навчання іноземних мов і культур», «Методика використання комп'ютерних технологій».

Проаналізуємо можливості кожної з вище зазначених навчальних дисциплін, які сприяли б підвищенню рівня сформованості тьюторської компетентності майбутніх учителів ІМ у процесі їхньої професійної підготовки.

Вагоме значення має навчальна дисципліна «Педагогіка», яка викладається на другому курсі й містить концептуально важливі питання теорії виховання й теорії навчання – дидактики. Здійснивши аналіз робочої програми навчальної дисципліни, ми дійшли висновку, що частково здобувачі під час вивчення основних положень навчальної дисципліни отримують знання та навички, необхідні для формування когнітивного й діяльнісного компонентів тьюторської компетентності. Однак варто додати до теми «Структура та організація процесу навчання» питання «Навчання в рамках формальної, інформальної та неформальної освіти», «Індивідуалізація та персоналізація навчання», скоригувати тему «Сучасний учитель, його діяльність» відповідно до Концепції Нової української школи та розглянути такі питання: «Сучасний учитель Нової української школи – хто він?», «Ключові компетентності учня у XXI ст.», «Педагогіка партнерства та дитиноцентризм», «Організація освітнього середовища Нової української школи».

До змісту навчальної дисципліни «Психологія» (II курс) ми запропонували включити теми самостійної роботи: «Методика діагностики професійних та особистісних якостей», «Методика діагностики здатності до рефлексії», «Психологія групової динаміки» – й опрацювати їх під час лабораторних робіт.

Лекції навчальної дисципліни «Лінгвокраїнознавство» (II курс) ми доповнили питаннями «Тьютор як ключова постать освіти Великобританії (США, Німеччини): історія та сьогодення», під час вивчення яких здобувачі розширяють знання про особливості тьюторської діяльності, функції тьютора, моделі організації тьюторського супроводу в зазначених країнах.

Навчальна дисципліна «Методика використання комп'ютерних технологій» (III курс)

спрямована на формування компетентності в комп'ютерній лінгводидактиці та організації професійної діяльності за допомогою інформаційних комп'ютерних технологій. До змісту навчальної дисципліни ми включили тему «Тьютор дистанційного та змішаного навчання». Зауважимо, що тьютор у дистанційному та змішаному навчанні – це окрема професія з відповідним рівнем сформованості професійної компетентності й компетенцією в розробленні дистанційних курсів, їх супроводу, налагодженні комунікації з учасниками тощо, а отже, й інший рівень професійної підготовки. Однак, зважаючи на те що без інформаційних технологій сьогодні неможлива діяльність сучасного вчителя ІМ, вважаємо за необхідне озброїти певними елементами тьюторської діяльності в дистанційному та змішаному навчанні майбутніх учителів ІМ.

У навчальну дисципліну «Педагогіка канікул» (III курс), яка ознайомлює здобувачів з роботою вожатого в пришкольних, дитячих оздоровчих і мовних таборах, ми додали тему «Супровід пізнавального інтересу дитини під час літніх канікул».

Аналіз робочих програм навчальної дисципліни «Методика навчання іноземних мов і культур», яка вивчається на третьому та четвертому курсах першого (бакалаврського) рівня спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (англійська/німецька)), дав змогу розширити змістовий модуль «Організація навчання іноземних мов і культур» за рахунок корегування змісту таких тем: до теми «Планування уроку з ІМ» ми додали питання «Організація сучасного уроку ІМ за допомогою тьюторського супроводу», до теми «Позакласна робота з ІМ» ми додали питання «Можливості роботи вчителя-тьютора в позакласній роботі з ІМ», до теми «Самостійна робота з ІМ» ми додали питання «Організація самостійної роботи здобувача за підтримки вчителя з тьюторською компетентністю».

Однак розроблення другої педагогічної умови буде повною лише за умови введення в цикл професійної підготовки навчального плану елективного спецкурсу «Основи тьюторської діяльності сучасного вчителя в закладах освіти» для здобувачів III курсу спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (англійська/німецька)). Метою навчальної дисципліни є сформувати в здобувачів компетентності щодо основних концептуальних положень тьюторства, особливостей тьюторської діяльності вчителя в закладах освіти і специфіки тьюторського супроводу. Навчальна програма спецкурсу обраховується в 3 кредити ECTS, складається з двох змістових модулів і завершується заліком.

Окрім навчальних дисциплін як основних освітніх компонентів структури освітньої програми, що деталізується в навчальному плані та робочому навчальному плані, звернемо також увагу на курсові роботи й практики. Здобувачам першого (бакалаврського) рівня спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (англійська/німецька)) пропонується обрати на IV курсі курсову роботу в рамках таких навчальних дисциплін: «Педагогіка», «Методика викладання іноземних мов і культур», «Зарубіжна література». Ми вважаємо, що найбільший потенціал для формування тьюторської компетентності майбутніх учителів ІМ є в курсових робіт з «Педагогіки» та «Методики викладання іноземних мов і культур», оскільки їх специфіка спрямована на поглиблення та розширення теоретичних знань, практичних умінь і навичок, які є підґрунтям професійної діяльності вчителя. Отже, нами запропоновано оновити тематику курсових робіт у межах зазначених навчальних дисциплін, додавши до них теми, які б розкривали важливі аспекти діяльності вчителя ІМ з тьюторською компетентністю.

Останній освітній компонент, зміст якого ми пропонуємо оновити, – педагогічна практика. Здобувачі під час опанування бакалаврської програми проходять такі педагогічні практики: педагогічна практика (навчальна) як помічник класного керівника (III курс), практика в літніх таборах (III курс), педагогічна практика (виробнича) як учитель-предметник і помічник класного керівника (IV курс). На наше стійке переконання, більш ефективними у формуванні тьюторської компетентності майбутніх учителів ІМ є педагогічна практика в літніх таборах (оздоровчих, прищільних або мовних) і педагогічна практика (виробнича), оскільки під час їх проходження здобувачі можуть продемонструвати отримані навички та вміння в дії й проаналізувати результати власної діяльності. Зважаючи на це, нами оновлено зміст педагогічних практик, доповнивши їх завданнями практичного та дослідно-пошукового характеру з метою формування в здобувачів тьюторської компетентності.

Третьою педагогічною умовою формування тьюторської компетентності є *застосування інтерактивних технологій навчання в процесі формування тьюторської компетентності майбутніх учителів ІМ.*

Відповідно до нової парадигми освіти, що базується на ідеях індивідуалізації, диференціації, варіативності, альтернативності, прогностичності, адаптованості (Пометун, 2008: 5), ефективним засобом удосконалення професійної

підготовки майбутніх учителів є організація освітнього процесу в закладі вищої освіти на основі інтерактивних технологій, які слугують активній взаємодії між усіма її учасниками.

Розглянемо технології, які, відповідно до нашої гіпотези, мають позитивний вплив на рівень сформованості тьюторської компетентності майбутніх учителів ІМ.

Технологія «*мозкового штурму*» (*the brainstorming*) є однією з ефективних технологій активізації творчого мислення задля генерації ідей щодо пошуку шляхів вирішення складної проблеми. За визначенням Л. Сидоренко, ця технологія «забезпечує значну самостійну роботу з боку здобувача, сприяє розвитку критичного мислення, формує соціальну мобільність, розвиває комунікативну, інформаційну та технологічну компетентності, креативність, навички співробітництва. Здобувачі вчаться висловлювати власну позицію, аргументувати й відстоювати її, поважати думки інших, уникати конфліктних ситуацій» (Сидоренко, 2015). Зазначені якості необхідні майбутньому вчителю ІМ з тьюторською компетентністю в подальшій професійній діяльності, оскільки, щоб здійснювати тьюторський супровід, важливо мати розвинуті комунікативні здібності, навчитися з повагою ставитися до думки тьютора, бачити декілька рішень однієї проблеми, узагальнювати інформацію, критично оцінювати дані, уміти ефективно працювати з ресурсами, які будуть спрямовані на задоволення пізнавального інтересу учня.

Реалізація технології «мозковий штурм» передбачала пошук відповіді на проблемне питання, завдання здобувачів – запропонувати якнайбільше варіантів його вирішення у відведений час, а потім із запропонованих варіантів шляхом обговорення обрати найкращі. Під час підготовки використання цієї технології було важливо активізувати всіх здобувачів і скерувати процес так, щоб пошук ідей не перейшов у дискусію.

На окрему увагу заслуговує організація технології «*круглого столу*», який проводиться в невеликому колі здобувачів за круглим столом. Під час засідання майбутні вчителі ІМ мали змогу висловитися на запропоновану тему, поставити питання до колег та обмінятися досвідом. За логікою дослідження, метод «круглого столу» організовано після педагогічної практики.

Технологія «*ділової гри*» є дидактичним засобом, реалізація якого передбачає набуття знань, умінь і навичок професійної діяльності в межах змодельованих реальних статусних ролей і передбачає обговорення й прийняття професійних

рішень, дискусії щодо пошуку шляхів вирішення спірних питань, лімітованість часу та жорсткі оговорені правила дій. Доцільність упровадження технології «ділової гри» під час підготовки майбутніх учителів ІМ вважаємо в тому, що здобувачі мають змогу пережити досвід тьюторської діяльності, зрозуміти мотиви й учителів із тьюторською компетентністю, і тьюторантів, набути тих навичок, які дадуть змогу професійно реагувати в різних ситуаціях, вчаться приймати рішення й нести відповідальність за них.

Наступна ефективна технологія, яка впроваджена в освітній процес закладу вищої освіти, – технологія «інтерв'ю». Зазначена технологія являє собою «діловий діалог, який проводиться з метою отримання оперативної, особистісної, емоційної інформації з проблеми». Ролі під час реалізації цієї технології розподіляються на «журналістів» і «видатних людей/науковців/вчителів-новаторів» (Сучасні технології, 2015: 287). Важливість програвання «інтерв'ю», відповідно до нашої роботи, у тому, що під час тренування здобувачі оволодівають умінням ставити недирективні стимульовані запитання, на яких і побудована тьюторська діяльність, оскільки вчитель із тьюторською компетентністю відрізняється від учителя тим, що він буде спілкування з учнем за принципом «сократівського діалогу» – через постійні уточнювальні запитання, на які учень сам повинен знайти відповідь.

Використання під час професійної підготовки майбутніх учителів ІМ до набуття тьюторської компетентності *кейс-методу (the case study)* дало здобувачам змогу проаналізувати конкретні реальні професійні ситуації, викладені письмом, розібратися в сутності проблеми, запропонувати варіанти вирішення проблеми та вибрати найкращий варіант (Сучасні технології, 2015: 288). Джерелом інформації обрано аутентичні наукові й публіцистичні джерела, реальні події. У такий спосіб майбутні вчителі ІМ, працюючи в мікрогрупах, могли ознайомитися із запропонованими кейсами та шляхом спільного безконфліктного обговорення самостійно знайти відповідь та

отримати зворотній зв'язок від викладача й одногрупників.

Технологія «метод проектів» як засіб реалізації особистісно орієнтованого навчання досить активно використовується під час підготовки фахівців, оскільки він дає змогу розвинути навички дослідницько-творчої роботи, пізнавальний інтерес здобувачів, сприяє формуванню навичок автономної роботи. Важливим є й той факт, що в процесі реалізації зазначеної технології змінюється ролі викладача та здобувачів: викладач стає консультантом, модератором процесу навчання, а здобувачі реалізують суб'єктну позицію, вони отримують свободу дій у виборі форм роботи, пошуку засобів: у реалізації цієї діяльності закладено концептуальне положення тьюторства – співпрацювати разом, а не робити щось за когось.

Останні технології, що ми розглянемо, – *тренінгові технології*. Ми погоджуємося з думкою С. Сисоєвої, що тренінг максимально сприяє формуванню практичних навичок майбутнього фахівця, передбачає напрацювання й засвоєння поведінкових навичок, ідей, необхідних для виконання конкретної роботи (Сисоєва, Кристопчук, 2013: 128). Організація тренінгового заняття передбачає чіткий та обґрунтований добір методів, обладнання, дотримання часу й лімітована кількість учасників. Проведення тренінгових занять спрямовано на розвиток майбутніми вчителями м'яких навичок (soft skills) – комунікабельність, емпатія, адаптивність, емоційна стабільність, самоменеджмент.

Висновки. Отже, у результаті проведеного дослідження нами виділено й обґрунтовано педагогічні умови, які сприяють формуванню тьюторської компетентності майбутніх учителів ІМ. Зважаючи на це, особливо важливою є організація належним чином освітнього процесу в закладі вищої освіти й ефективна взаємодія всіх його учасників. Перспективу подальших досліджень убачаємо в публікації результатів упровадження педагогічних умов формування тьюторської компетентності майбутніх учителів ІМ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко А. М., Дем'яненко Н. М. Тьюторинг в освітньо-науковому просторі вищої школи. *Соціально-педагогічні основи розвитку особистості в сучасних умовах комунікації: досвід, проблеми, перспективи* : матеріали ІІ Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 14 листоп. 2018 р. Київ, 2018. С. 25–34.
2. Ковалёва Т. М., Кобыща Е. И. Профессия «тьютор». Москва-Тверь : СФК-офис, 2012. 246 с.
3. Семеновська Л. Методичні аспекти реалізації тьюторського супроводу вивчення педагогічних дисциплін. *Естетика і етика педагогічної дії*. 2014. Вип. 8. С. 121–133.
4. Сидоренко Л. М. Мозковий штурм як один з інноваційних методів в освітньому процесі студентів. URL: <http://kumlk.kpi.ua/sites/default/files/Сидоренко%20тези.pdf> (дата звернення: 26.01.2020).
5. Сисоєва С. О., Кристопчук Т. Є. Методологія науково-педагогічних досліджень : підручник для маг. спец. «Педагогіка вищої школи». Рівне : Волинські обереги, 2013. 360 с.

6. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах : колективна монографія / С. Ю. Ніколаєва, Г. Е. Борецька, Н. В. Майер, О. М. Устименко, В. В. Черниш та ін. Київ : Ленвіт, 2015. 444 с.

7. Kolb A., Kolb D. Eight important things to know about the experiential learning cycle. *Australian educational leader*. 2018. Vol. 40. Issue 3. P. 8–14.

REFERENCES

1. Boiko A. M., Demianenko N. M. Tiutorynh v osvitno-naukovomu prostori vyshchoi shkoly [Tutoring in the educational and scientific space of higher education]. *Sotsialno-pedahohichni osnovy rozvytku osobystosti v suchasnykh umovakh komunikatsii: dosvid, problemy, perspektyvy* : materialiv II vseukr. nauk.-prakt. konf. Kyiv, 2018. pp. 25–34 [in Ukrainian].

2. Kovalyova T. M., Kobyischa E. I. Professiya «tyutor» [Profession «tutor»]. Moskow-Tver : «SFK-ofis», 2012. 246 p. [in Russian].

3. Semenovska L. Metodichni aspekty realizatsii tiutorskoho suprovodu vyvchennia pedahohichnykh dystsyplin [Methodological aspects of the implementation of tutor support for the study of pedagogical courses]. *Estetyka i etyka pedahohichnoi dii*. 2014. Vol. 8. pp. 121–133 [in Ukrainian].

4. Sydorenko L. M. Mozkovi shturm yak odyin z innovatsiinykh metodiv v osvitnomu protsesi studentiv [The brainstorming as one of the innovative methods in the educational process of the students]. URL: <http://kumlk.kpi.ua/sites/default/files/Sydorenko%20tezy.pdf> (data zvernennya: 26.01.2020) [in Ukrainian].

5. Sysoieva S. O., Krystopchuk T. Ye. Metodolohiia naukovopedahohichnykh doslidzhen [Methodology of scientific and pedagogical research]. Rivne : Volynski oberehy, 2013. 360 p. [in Ukrainian].

6. Suchasni tekhnolohii navchannia inozemnykh mov i kultur u zahalnoosvitnikh i vyshchyykh navchalnykh zakladakh [The modern technologies for teaching for foreign languages and cultures in general and higher education institutions] : kol. monohrafiia / uklad. : S. Yu. Nikolaieva, H. E. Boretska, N. V. Maiier, O. M. Ustymenko, V. V. Chernysh ta in. Kyiv : Lenvit, 2015. 444 p. [in Ukrainian].

7. Kolb A., Kolb D. Eight important things to know about the experiential learning cycle. *Australian educational leader*. 2018. Vol. 40. Issue 3. pp. 8–14.